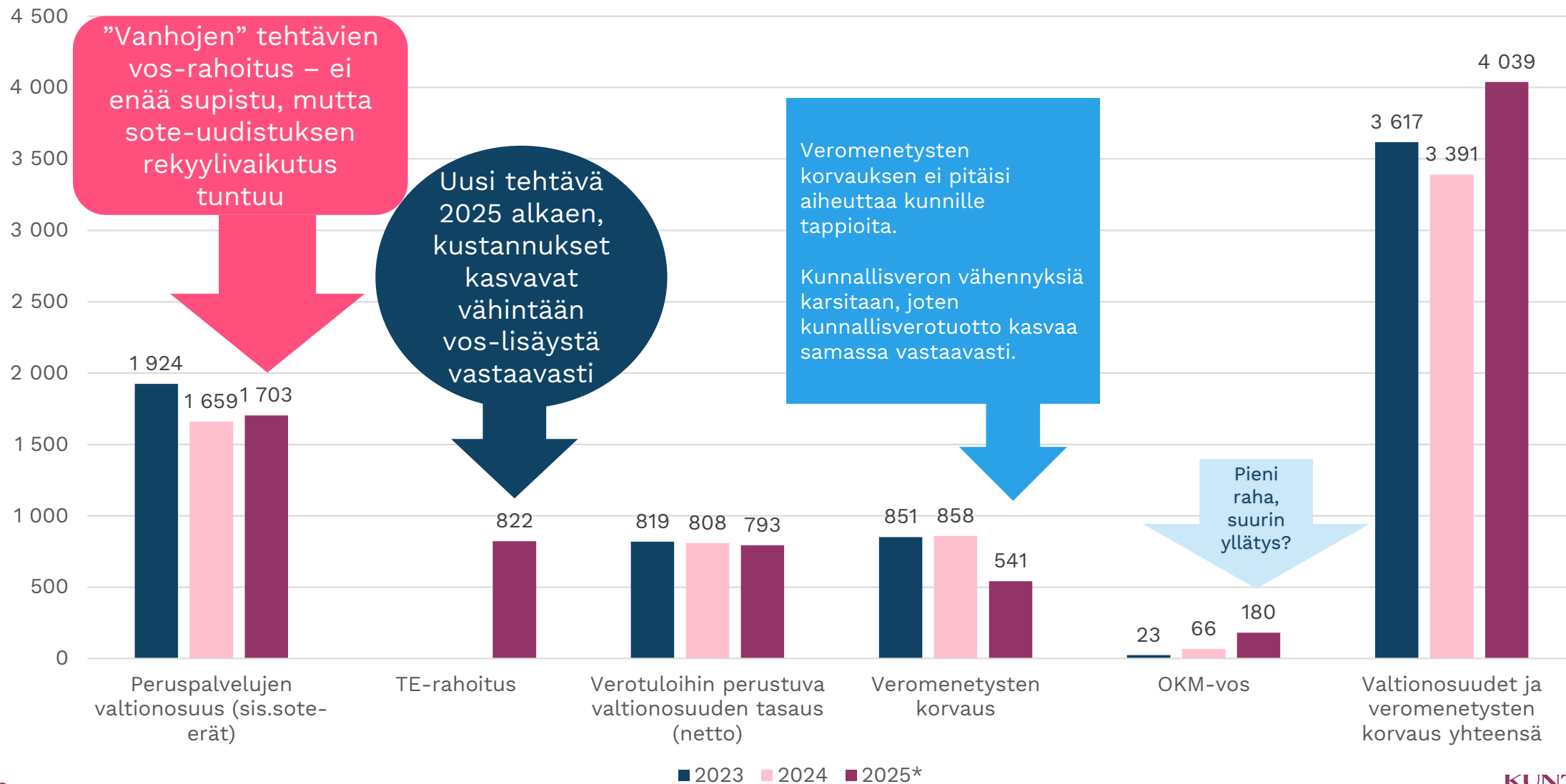

Miten vuoden 2025 valtiosuudet muodostuvat?

Tammikuu 2025

Olli Riikonen

Valtionosuusrahoitus 2023-25, M€

”Vanhojen” tehtävien vos-rahoitus – ei enää supistu, mutta sote-uudistuksen rekyylivaikutus tuntuu

Uusi tehtävä 2025 alkaen, kustannukset kasvavat vähintään vos-lisäystä vastaavasti

Veromenetysten korvauksen ei pitäisi aiheuttaa kunnille tappioita.
Kunnallisveron vähennyksiä karsitaan, joten kunnallisverotuotto kasvaa samassa vastaavasti.

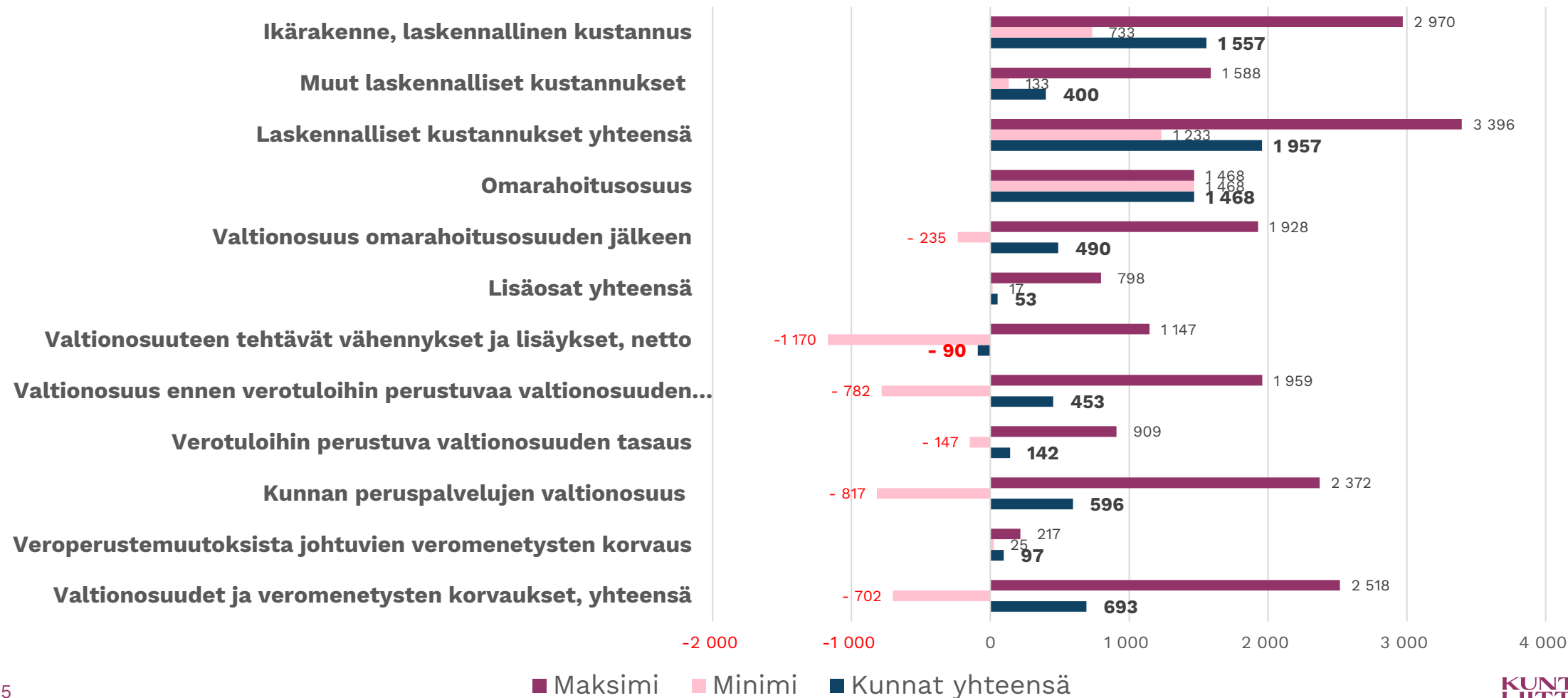
Pieni raha, suurin yllätys?

Peruspalveluiden valtionosuuden muodostuminen vuonna 2025

	TA2024	TAE2025	Muutos
	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa
Laskennalliset kustannukset:			
— ikärakenne	8 118 641	8 677 307	558 666
— työttömyys	382 834	398 778	15 944
— kaksikielisyys	105 766	109 494	3 728
— vieraskielisyys	846 895	1 048 018	201 123
— asukastiheys	207 713	215 936	8 223
— saaristoisuus	14 840	15 253	413
— saaristo-osakunta	9 665	9 909	244
— koulutustausta	155 431	161 837	6 406
— laaja työttömyys*		271 731	271 731
Laskennalliset kustannukset yhteensä	9 841 785	10 908 264	1 066 479
Kuntien rahoitusosuus	7 684 470	8 179 000	494 530
Valtionosuus	2 157 316	2 729 264	571 948
Valtionosuuden lisäosat yhteensä	277 655	297 364	19 709
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus yhteensä	808 485	798 434	-10 051
Valtionosuuden harkinnanvarainen korotus	10 000	10 000	0
Kotikuntaa vailla olevien 6—15-vuotiaiden kotikuntakorvaukset	11 932	25 086	13 154
Yksityisten opetuksen järjestäjien ja yliopistojen arvonnisävero	7 952	8 998	1 046
Valtionosuuteen tehtävät lisäykset ja vähennykset	-785 213	-505 746	279 467
Kuntien peruspalvelujen valtionosuus, yhteensä	2 490 325	3 366 600	876 275

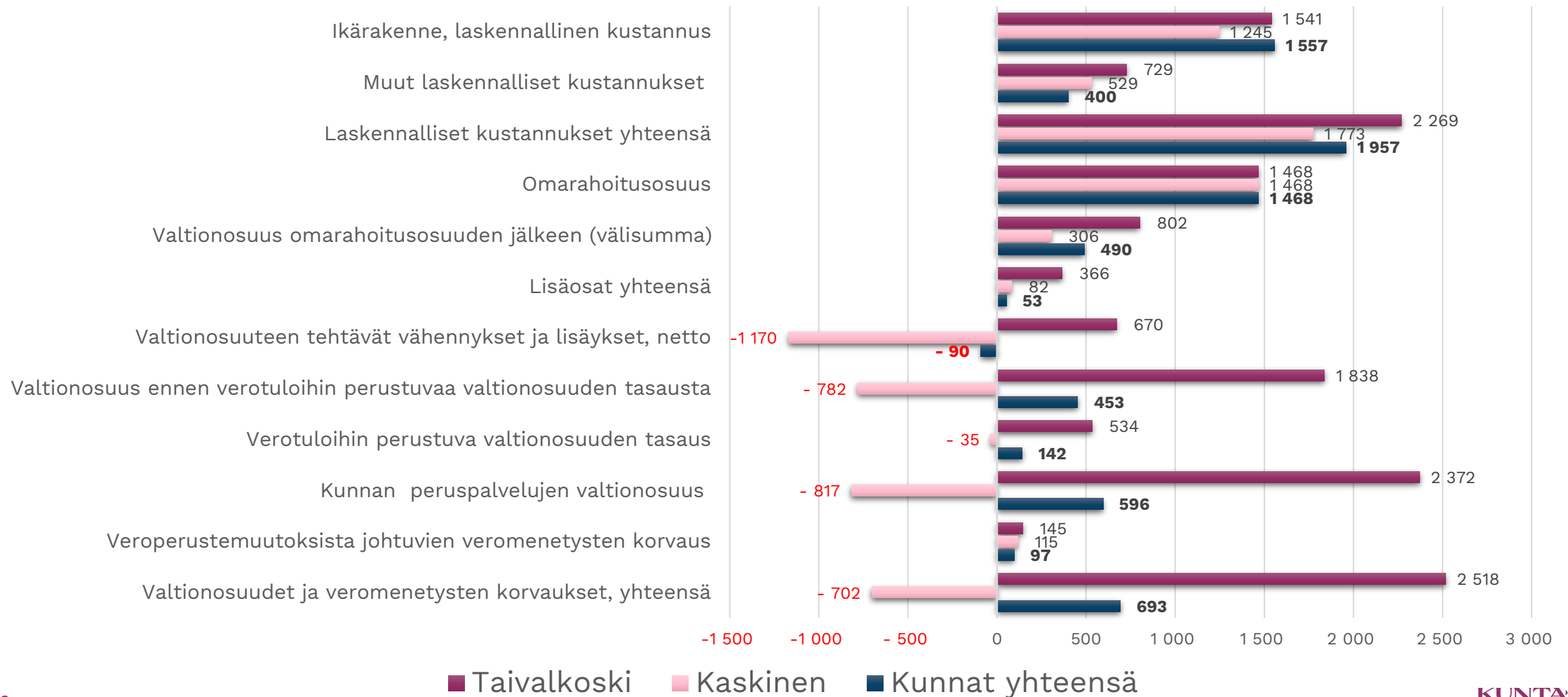
VM:n valtionosuuksien laskentatekijät €/as. 2025 keskimäärin ja ääripäissä

Useimmat laskentatekijät koostuvat useista osatekijöistä -> ks.tarkemmin [VM:n vos-laskelma](#)

VM:n valtionosuuksia eniten Taivalkoskelle 2.518 €/as., Kaskinen maksaa -702 €/as.

Tässä kuvaajassa siis kunnallisten ääripäiden vos-rahoituksen muotoutuminen

Tehtävämuutosten vaikutus valtionosuuksiin

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa huomioidut tehtävämuutokset ja niiden kohdentuminen perushintoihin										
VM/KAO Joulukuu 2024										
Tehtävämuutokset	€	Ikä 0-5	Ikä 6	Ikä 7-12	Ikä 13-15	Ikä 16+	Ikä 18-64	Vieraskielisyys	Työttömät ja palveluissa olevat	Yhteensä
- B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla	5 790 000				5 790 000					5 790 000
- Maahanmuuttajaäitien aseman parantaminen (HO 2023)	4 940 000							4 940 000		4 940 000
- Pakolaiskiintiön lasku 500 henkilöön, kotoutumiskoulutus (HO 2023)	-913 000							-913 000		-913 000
- Ruotsinkielinen kotoutumiskoulutus (HO 2023)	500 000							500 000		500 000
- Kuntien palkkatuen rajoittaminen	-37 000 000						-18 500 000		-18 500 000	-37 000 000
- Kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen (HO 2023)	8 583 000			8 583 000						8 583 000
- Kuntien työllistämisvelvoitteen kumoaminen (57 vuotta täyttäneet työttömät työnhakijat)	-18 650 000						-9 325 000		-9 325 000	-18 650 000
- Oppimisen tuen uudistaminen	38 211 000			25 474 000	12 737 000					38 211 000
- Paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista luopuminen (Lisätoimet 2024)	-442 000	-442 000								-442 000
- Esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjat (Lisätoimet 2024)	-420 000			-420 000						-420 000
- Täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteesta luopuminen, Varda (Lisätoimet 2024)	-100 000	-100 000								-100 000
- Määräaikaisia työntekijöitä koskevan raportointivelvoitteen keventäminen, Varda (Lisätoimet 2024)	-70 000	-70 000								-70 000
- Varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoitteesta luopuminen	-44 000	-44 000								-44 000
- Yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nosto 100 prosenttiin (HO2023)	4 342 000		364 092	2 081 065	1 896 843					4 342 000
Yhteensä	4 727 000	-656 000	364 092	35 718 065	20 423 843	0	-27 825 000	4 527 000	-27 825 000	4 727 000

Tarkemmat selitykset VM:n valtionosuuksista

• Valtion talousarvio 2025 / VM / Kuntien tukeminen

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 25,02. Valtionosuuksien määräytymisen perusteena oleva vuodenvaihteen 2023/2024 asukasluku on 5 573 310.

Määrärahan mitoitukseen liittyvät hallituksen esitykset ja muut muutokset

Työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2025 alussa valtiolta kunnille. Uudistuksen yhteydessä kunnille siirtyy myös nykyistä laajempi vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Rahoituksen laajennus korvataan kunnille täysimääräisesti poikkileikkaustilanteessa valtionosuuteen tehtävällä lisäyksellä. Samanaikaisesti TE-uudistuksen kanssa vuoden 2025 alussa voimaan tuleva kotoutumislain kokonaisuudistus lisää kunnan vastuuta kotoutumisen edistämässä. TE-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan momenteilta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen tehtävät rahoituksen siirrot ovat yhteensä 874 035 000 euroa, josta työ- ja elinkeinopalvelujen rahoitukseen ja kotoutumistehtäviin liittyvät siirrot ovat 657 954 000 euroa ja työttömyysetuuskien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot 216 081 000 euroa.

Valtionosuuden tasossa on vuonna 2025 huomioitu uusina ja laajenevina tehtävinä:

- 38 211 000 euroa liittyen oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistukseen
- 8 583 000 euroa liittyen kolmen vuosiviikkotunnin lisäämiseen perusopetukseen
- 5 790 000 euroa liittyen B1-kielen opetuksen lisäämiseen yhdellä vuosiviikkotunnilla
- 4 940 000 euroa liittyen maahanmuuttajaaitien aseman parantamiseen kotoutumispalveluissa
- 4 545 000 euroa liittyen yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nostoon 100 prosenttiin
- 500 000 euroa liittyen ruotsinkieliseen kotoutumiskoulutuksen lisäämiseen.

Lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon tehtävien ja veloitteiden vähennyksenä:

- 37 000 000 euroa liittyen työllisyysmäärärahojen alentamiseen palkkatuen käyttöä rajoittamalla
- 18 650 000 euroa liittyen kuntien työllistämismäärärahojen kumoamiseen 57 vuotta täyttäneiden työttömien työnhakijoiden osalta
- 913 000 euroa liittyen pakolaiskiintiön laskusta johtuvaan kotoutumiskoulutuksen vähenemiseen
- 442 000 euroa liittyen paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista luopumiseen
- 420 000 euroa liittyen esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjojen vähentämiseen
- 100 000 euroa liittyen henkilöstön täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteesta luopumiseen varhaiskasvatuksessa
- 70 000 euroa liittyen määräaikaisten työntekijöitä koskevan raportointivelvoitteen keventämiseen varhaiskasvatuksessa
- 44 000 euroa liittyen varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoitteesta luopumiseen.

Peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan vuonna 2025 huomioon 22 690 000 euron määräaikaisten vähennysten kuntien veloitteiden ja tehtävien purkamiseen liittyen. Valtionosuuden tasossa otetaan vuonna 2025 huomioon myös 167 052 000 euron määräaikaisten vähennysten liittyen kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaukseen vuoden 2023 osalta. Lisäksi valtionosuuden tasossa otetaan vuonna 2025 huomioon vuodelle 2024 tehdyn määräaikaisten 192 000 000 valtionosuuden lisäyksen päättymisen ja siihen liittyvä 64 000 000 euron määräaikaisten vähennys. Valtionosuuden tasossa huomioidaan vuodesta 2025 alkaen kuitenkin myös 277 000 000 euron pysyvä valtionosuuden lisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja rahoituksen jälkikäteistarkistuksesta johtuvia valtionosuusvaikutuksia.

Vuonna 2025 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on 3,4 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys 85 934 000 euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024—2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta 25 275 000 euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan kunnan työttömyysetuuskien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksen suuruus tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Hallitusohjelman mukaisesti kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia ei kuitenkaan koroteta vuosina 2024—2027. Korvauksen taso tarkistetaan seuraavan kerran varainhoitovuodelle 2028.

Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus tehdään sote-uudistuksen jälkeen ensimmäisen kerran varainhoitovuodelle 2025. Tarkistuksen valtionosuusvaikutus on 64 498 000 euroa valtionosuutta lisäävä, kun huomioidaan sote-siirtolaskelman yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirretyt kustannukset ja tulot.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 21,92 prosentista 25,02 prosenttiin vuonna 2025.

Mikä selittää kuntani vos-muutoksia viime vuodesta tähän vuoteen (2024-25)?

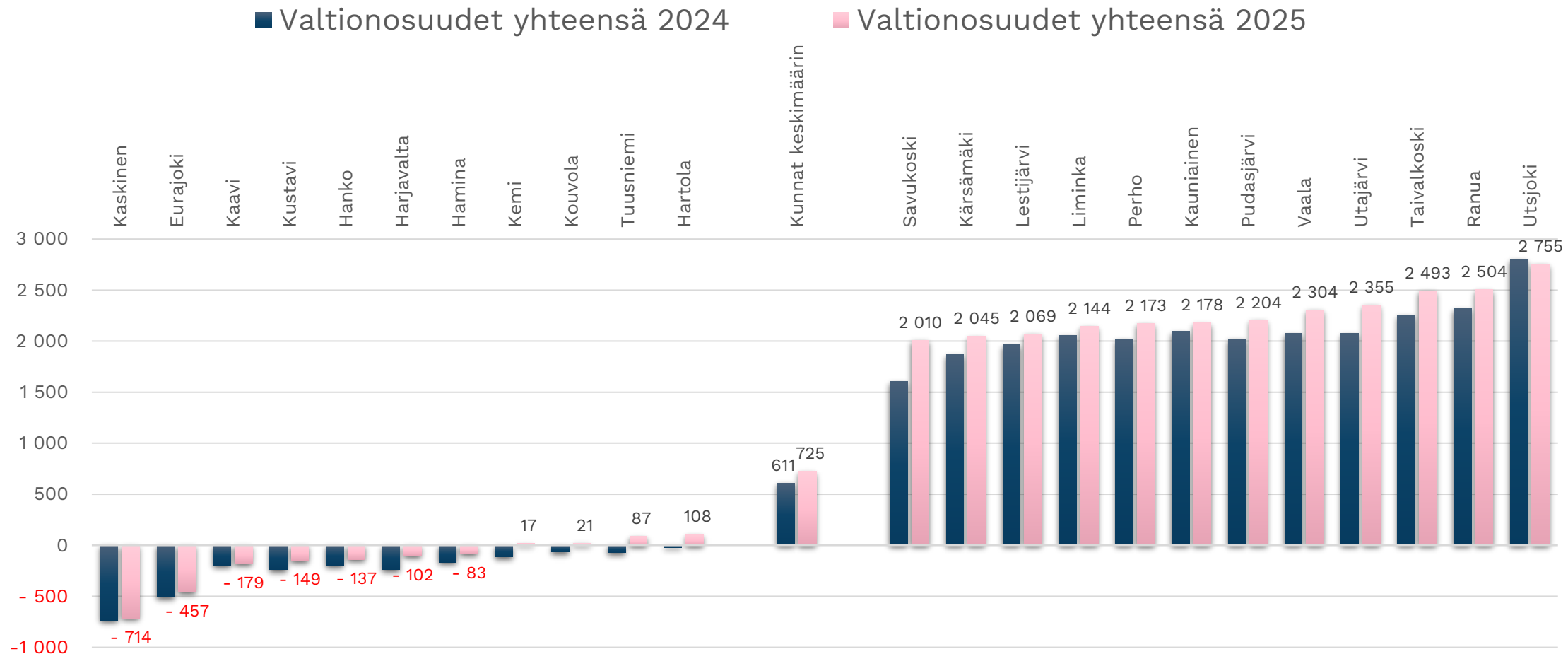
Tärkeimmät selitykset

- 1) **TE-uudistus tuottaa lisää valtionosuuksia kaikille** – ei kuitenkaan parantane kunnan taloudellista liikkumavaraa, koska kustannuksia tulee vähintään vos-lisäystä vastaavasti (Kuntaliiton yhteenvedosta hahmottuu lisäysvaikutus selkeästi)
- 2) **Verotulomenetysten korvaus on pienentynyt** – koska kunnallisveron ansiotulovähennys poistuu ja kunta saa enemmän kunnallisverotuloja – tästä ei pidä olla huolissaan, koska uudistus on rahoitusneutraali (kunnille, toivottavasti myös kuntakohtaisesti)
- 3) **Verotuloihin perustuva tasaus on muuttunut** – jos se on vähentynyt, kunnan verotulokehitys on ollut keskimääräistä parempaa eli sekään ei pitäisi olla huono uutinen sinänsä
- 4) **Peruspalvelujen valtionosuus ilman TE-rahoitusta kasvaa erittäin niukasti, koska sote**-uudistuksen vähennykset astuvat voimaan ja 277 M€:n vos-lisäys ei kompensoi kaikkea
- 5) Asukasrakenteen muutokset (***lapsi-ikäluokat***, vieraskieliset...)

Suurimmat muutokset numeroina 2024 -> 2025

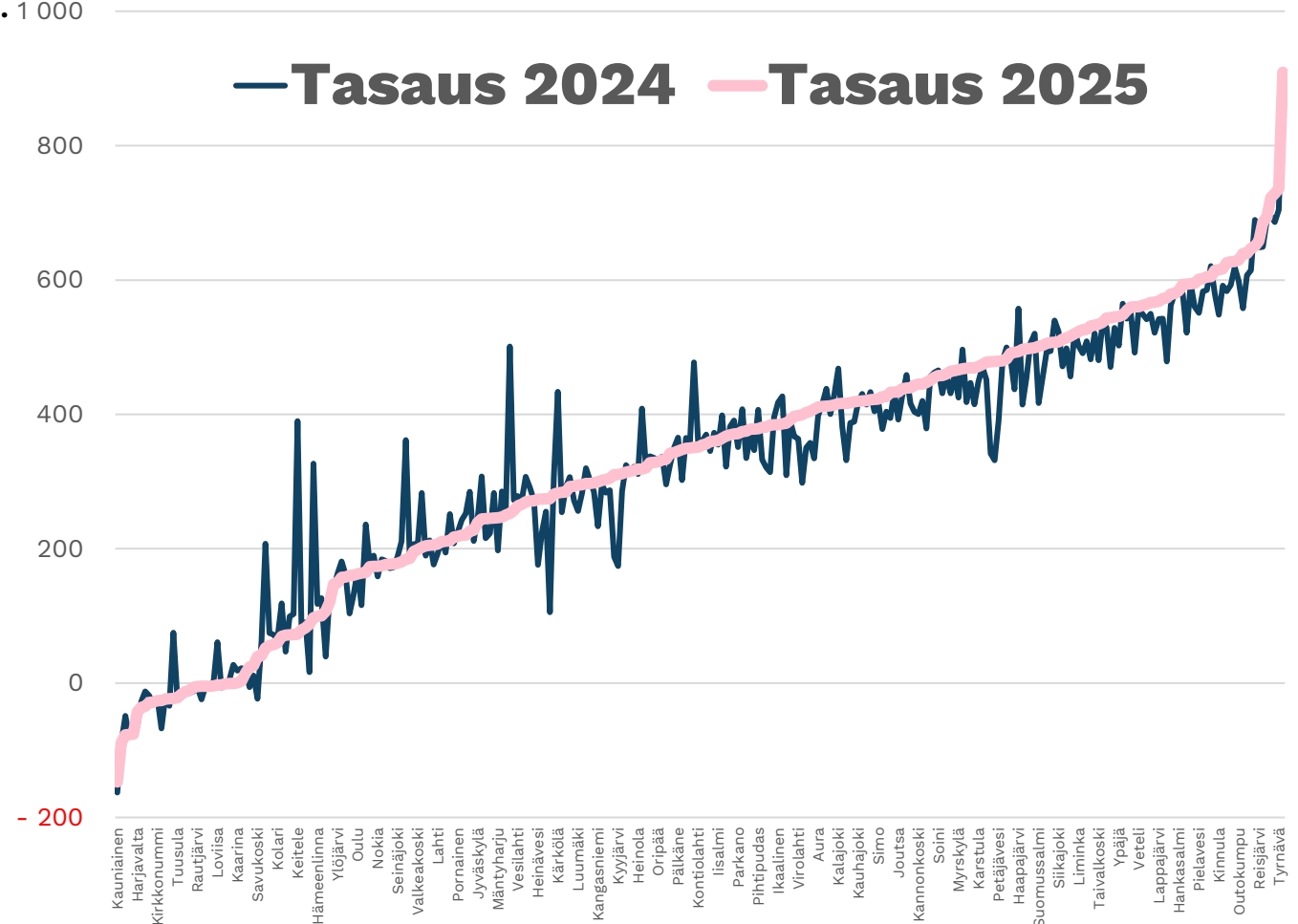
- TE-uudistus toi valtionosuutta lisää noin 820 M€ (148 €/as.)
- Verotulomenetyksen korvaus pieneni noin 310 M€ (-56 €/as.)
 - Aiemmin noin 850 M€, nyt 540 M€
 - Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys poistui, joten kunnallisveroprosentin tuotto kunnille parani (=efektiivisyys kasvoi) = vähemmän kompensointitarvetta valtionosuusjärjestelmän kautta
 - Kuntatalouden kokonaisuuden kannalta vaikutusneutraali (verotulot kasvavat yhtä paljon kuin vsmenetykset)
- Sote-vähennykset (muutos vuoteen 2024 verrattuna) kaikille kunnille -230 M€ euroa (-41 €/as.)
 - Jätkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden läsiirtotarve (500 M€) vuodelta 2023, josta vähennetään kolmannes eli -167 miljoonaa euroa (-30 €/as.)
 - Määräaikaisen v. 2024 tehdyn läsäyksen (192 M€) takaisinperintä (1/3) -64 miljoonaa euroa (-11 €/as.)
- Sote-vähennyksiä kompensoiva valtionosuuksien läsäys noin 280 miljoonaa euroa (50 €/as.)
 - Vuoden 2024 määräaikainen läsäys oli 192 M€, joka poistui, joten vertailukelpoinen nettoläsäys on noin 88 M€
 - Sote-vähennykset kaikilta kunnilta nettomääräisesti kasvoivat siis vuodesta 2024 vuoteen 2025 noin -145 M€ (-26 €/as.)

Muutama miinusvos-kunta nousi saamapuolelle, 12 kuntaa yli 2000 €/as.

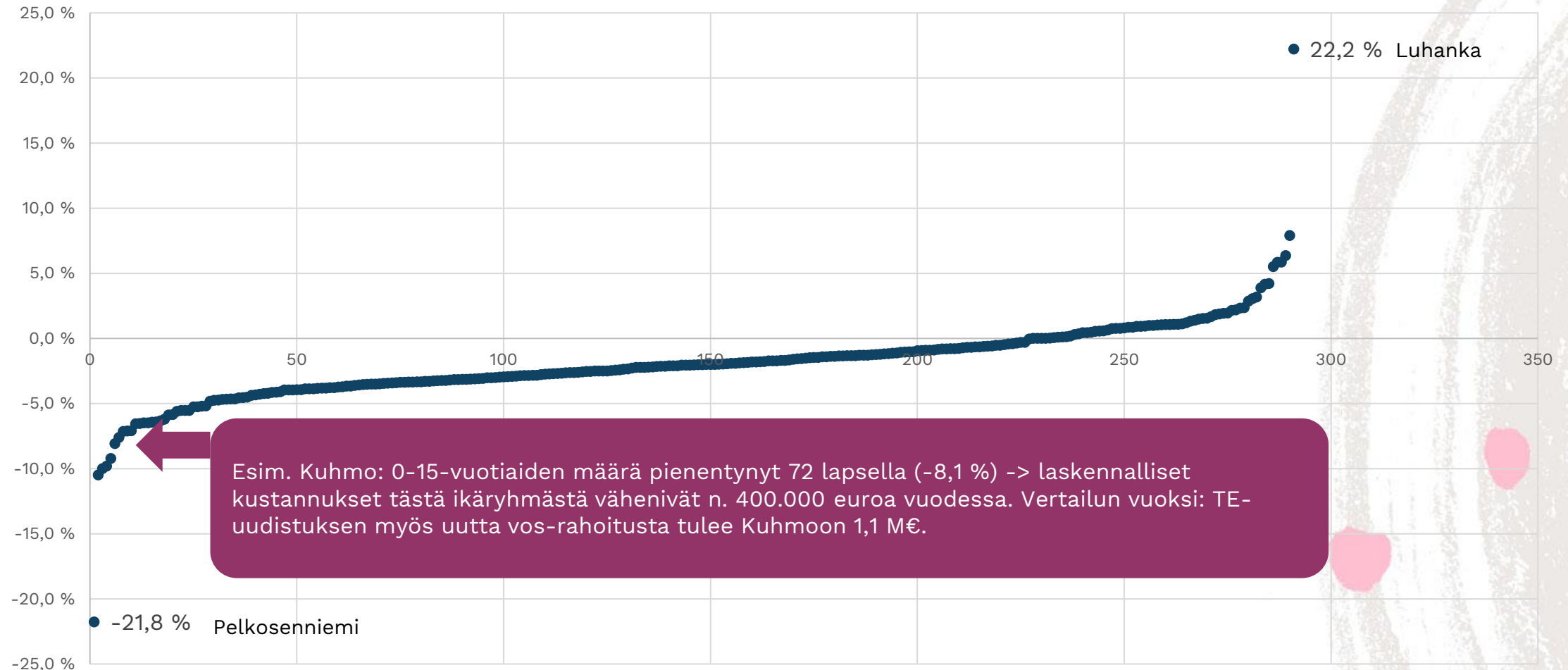

Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseaus

- Yhteensä n. 800 M€ - muutos – 4 €/as. 1 000 2024-25 (146->142)
- Kuntakohtainen vaihtelu -147 €/as. (Kauniainen)... +909 €/as. (Merijärvi)
- Kuvasta näkyy, että vuosien välillä vaihtelu yksittäisen kunnan tasauksessa voi olla huomattava
- Erityisesti yhteisöveron heilahtelu vaikuttaa ja erityisesti kunnissa, joissa joku yksittäinen suuri yritys
- Vuoden 2025 tasauksen perusteena vuoden 2023 valmistuneen verotuksen tiedot – suhdannevaikutus viiveellä
- Jos taseaus on kasvanut, verotulot ovat kehittyneet heikosti
- Jos taseaus on pienentynyt, verotulot ovat kehittyneet hyvin

227 / 293 kunnassa 0-15-vuotiaiden lasten määrä vähenee -> laskennalliset kustannukset ja valtionosuudet laskevat

OKM-vos pääsi vähän yllättämään – vai pääsikö?

- OKM:n valtionosuusrahoitus peruskunnille bruttona 1,84 mrd.€ (329 €/as.)
- Kuntien omarahoitusosuus 1,66 mrd. € (297 €/as.)
 - ammatilliseen koulutukseen yhteensä n. 1,09 mrd € (196,45 €/as.)
 - myös kuntien omarahoitusosuus pienentyi ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkausten myötä
 - lukiokoulutukseen 570 milj. € (100,52 €/as.)
- OKM:n valtionosuusrahoitus peruskunnille nettona 180 M€ (32 €/as.)
 - lähes kolminkertaisesti viime vuoteen verrattuna
 - tärkein selittäjä on perusopetuksen valmistavan opetuksen kasvu
 - sitä annetaan pääsääntöisesti kielitaidottomille maahanmuuttajalapsille
 - vuoden 2025 rahoitus perustuu vuoden 2023 toteumatietoihin
 - taustalla merkittävänä tekijänä ukrainalaislapsille annettu opetus

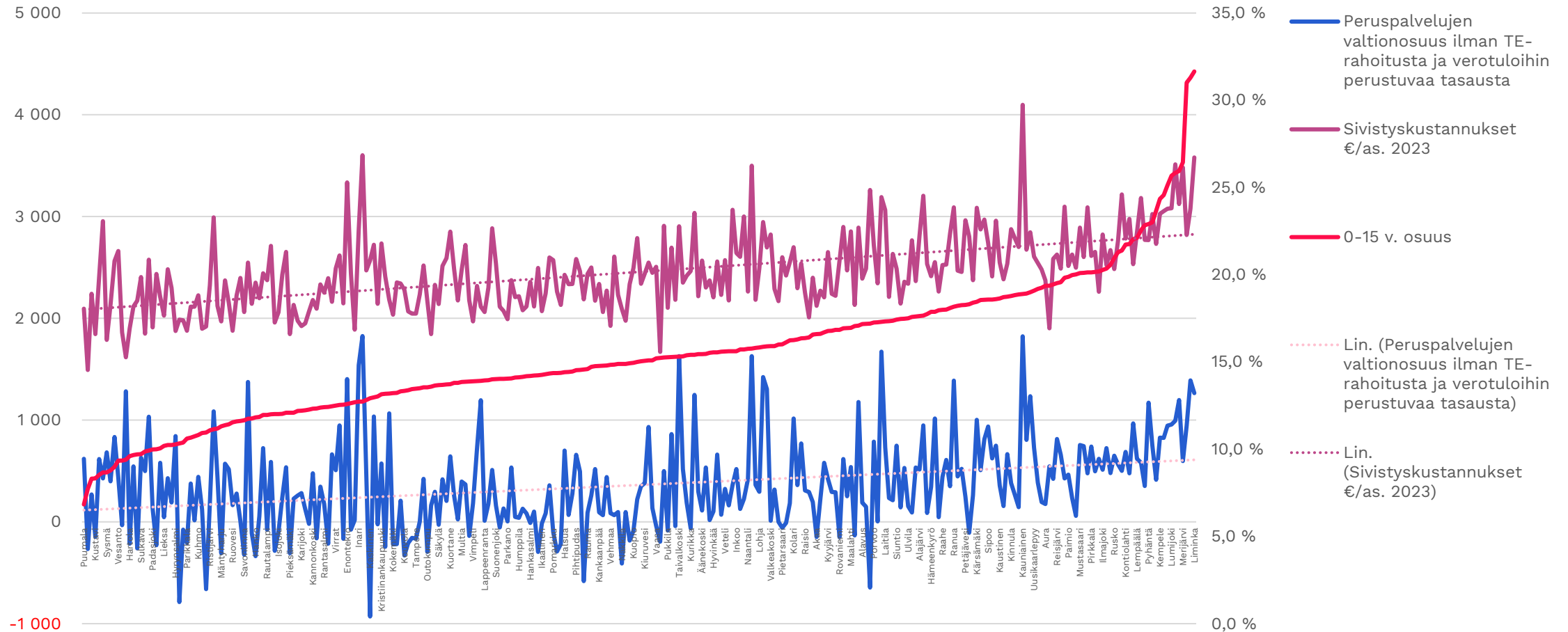
Perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoituksen määräytyminen

Lähde: Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus 2024 –julkaisu, sivu 24

Onko valtionosuuksien määräytymisessä mitään logiikkaa?

Kunnat 0-15-vuotiaiden väestöosuuden mukaan pienimmästä (Puumala 6,8 %) suurimpaan (Liminka 31,6 %): Sivistyskustannukset trendinomaisesti kasvavat, kun lasten osuus kasvaa ja samoin valtionosuudet, mutta samankaltaisten kuntien kesken on suurta vaihtelua

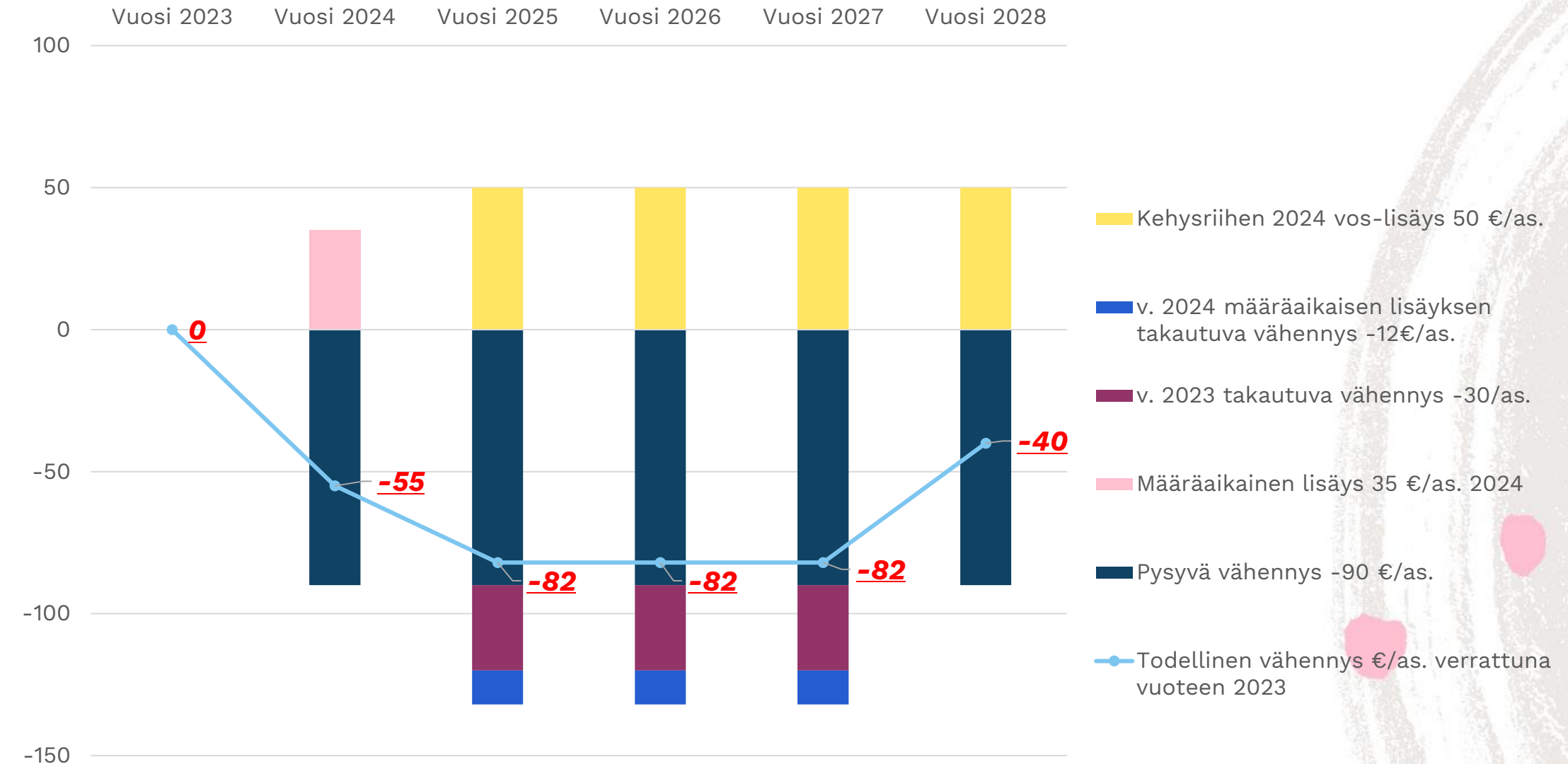

Sote-uudistuksen rekyylivaikutus kaikkien kuntien valtionosuuksiin 2024-28

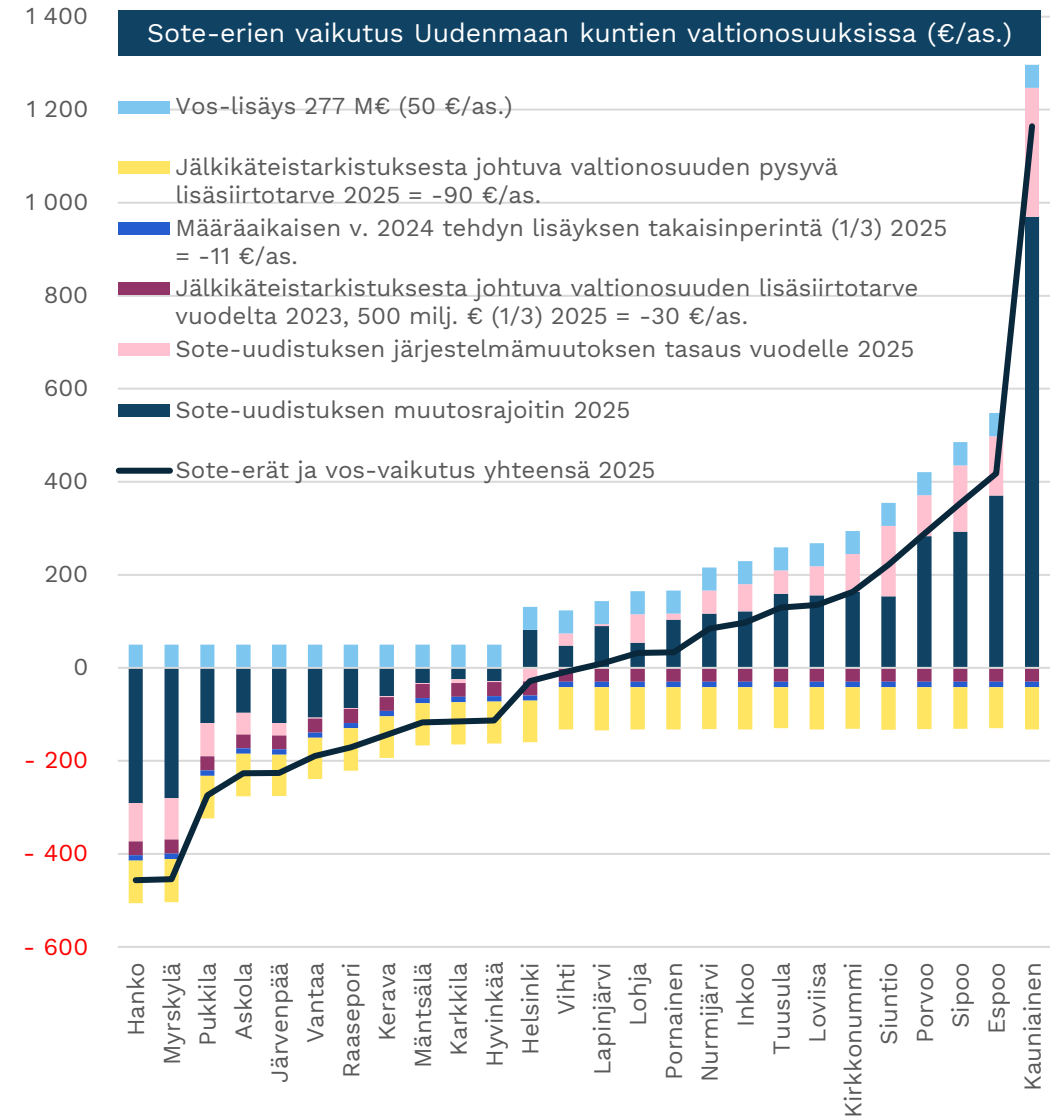
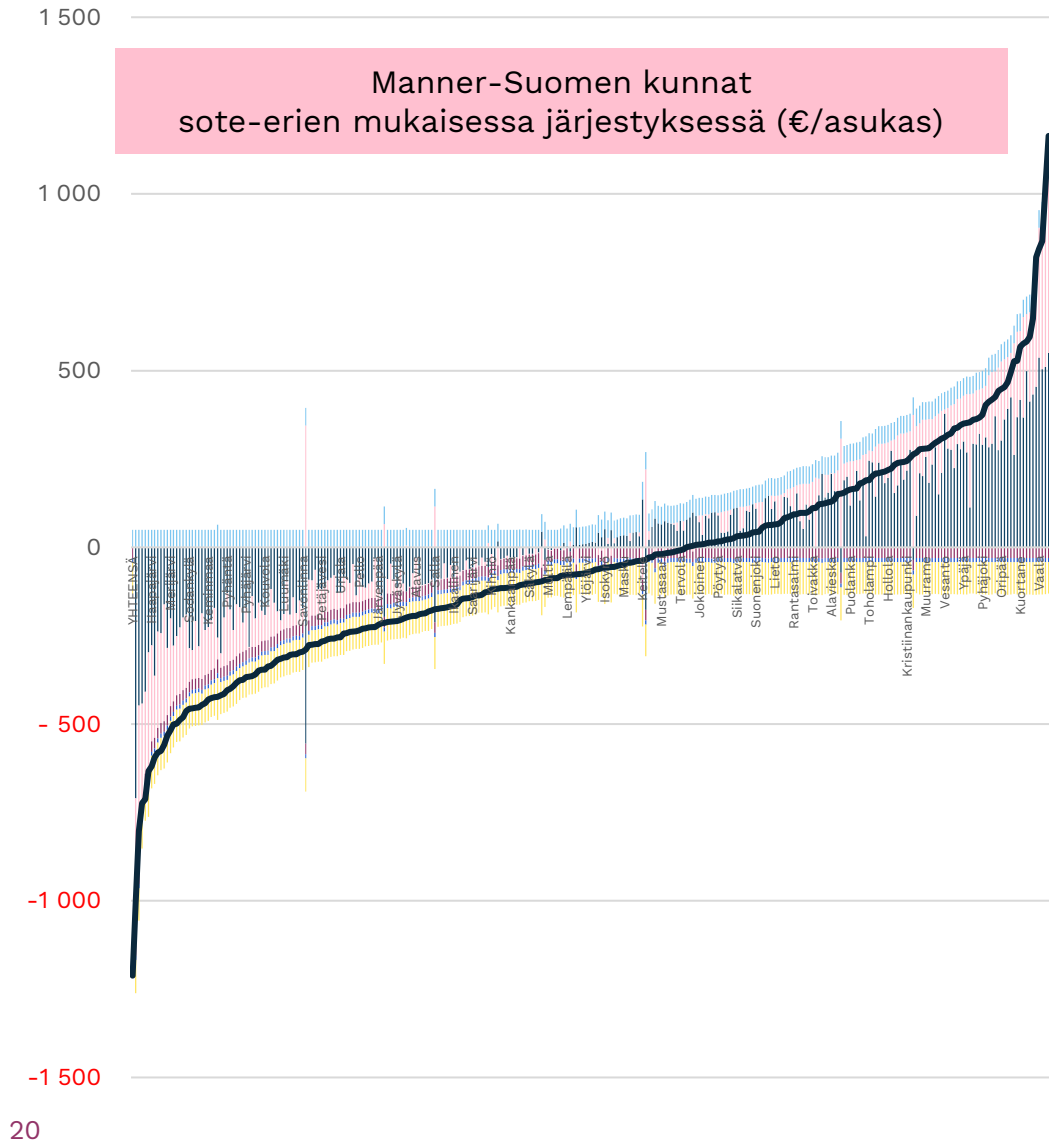
- 2024:
 - Pysyvä lisäsiirtotarve -501 M€ (-91 €/as.)
 - Kompensoidaan Black Friday –vaikutusta määräaikaisella takaisin perittävällä +192 M€ (+35 €/as.) ja lykätään vuoden 2023 takaisinperintä – takaisinperinnät jaksotetaan kolmelle vuodelle
 - **Nettovaikutus yhteensä vuoteen 2023 verrattuna -309 M€ (-56 €/as.)**
- 2025:
 - Pysyvä lisäsiirtotarve -501 M€ (-91 €/as.)
 - Kompensoidaan vos-lisäyksellä +277 M€ (+50 €/as.)
 - Jälkikäteisperintä vuoden 2023 osalta ($1/3 \cdot -501 \text{ M€} = -167 \text{ M€} = -30 \text{ €/as.}$)
 - Jälkikäteisperintä vuoden 2024 osalta ($1/3 \cdot -192 \text{ M€} = -64 \text{ M€} = -11 \text{ €/as.}$)
 - **Nettovaikutus yhteensä vuoteen 2023 verrattuna -455 M€ (-82 €/as.)**
- 2026 ja 2027
 - Kuten vuonna 2025
- 2028:
 - Pysyvä lisäsiirtotarve -501 M€
 - Vos-lisäykset +277 M€
 - Ei enää jälkikäteisperintää
 - Nettovaikutus vuoteen 2023 verrattuna -234 M€

Sote-siirtolaskelman vaikutukset 2023-2027 ja 2028-

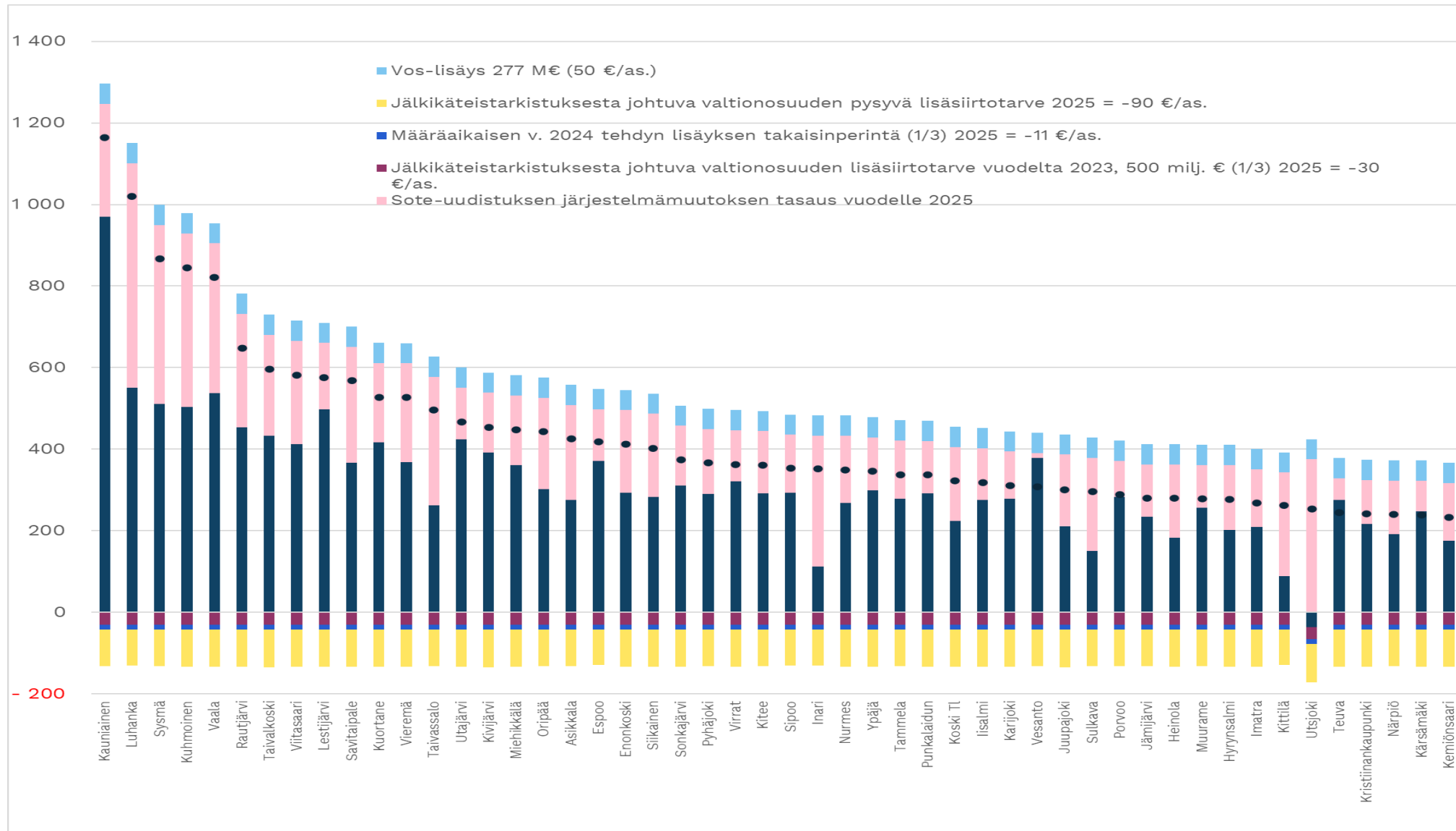
Luvut €/asukas

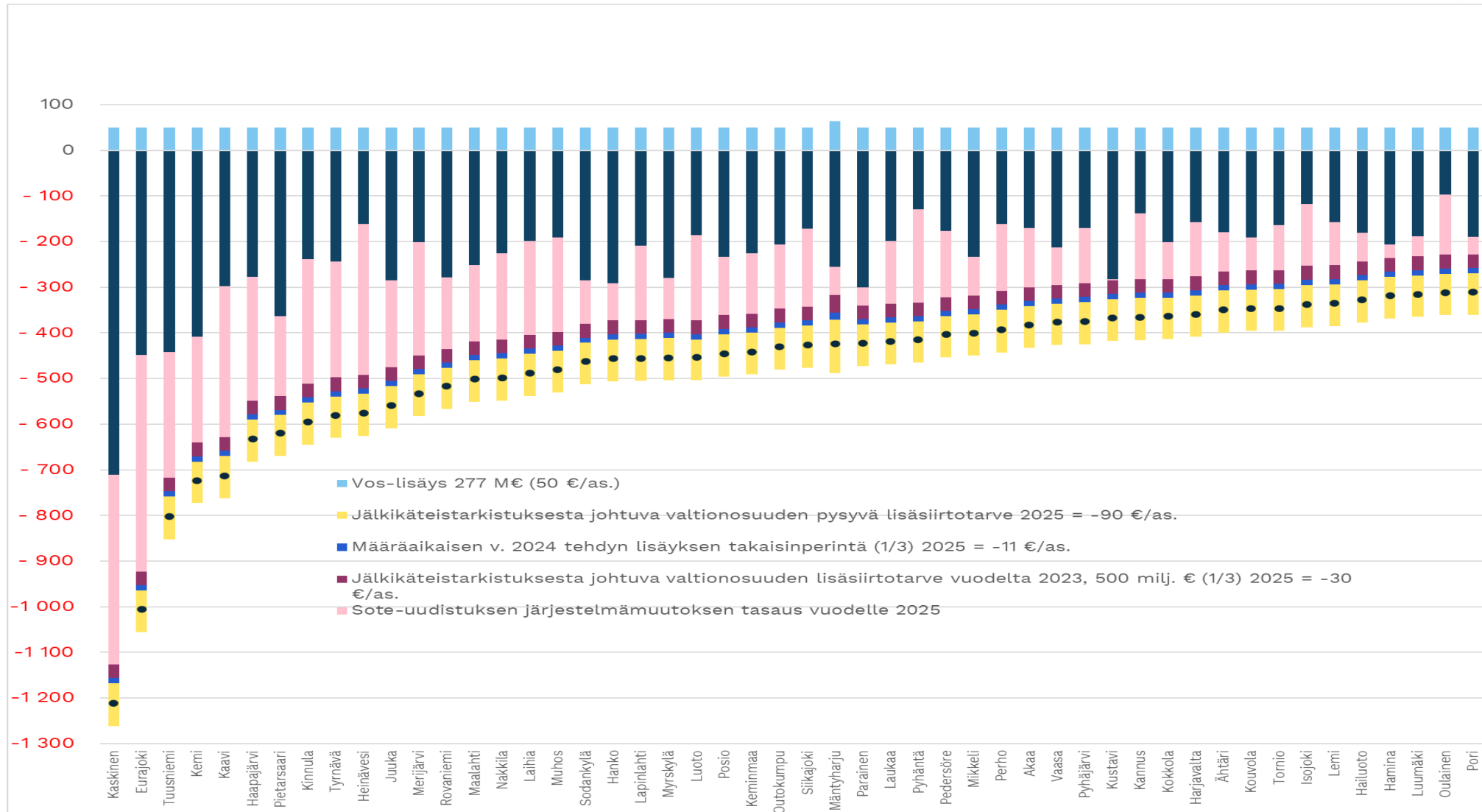
Sote-erät kuntien valtionosuuksissa 2025

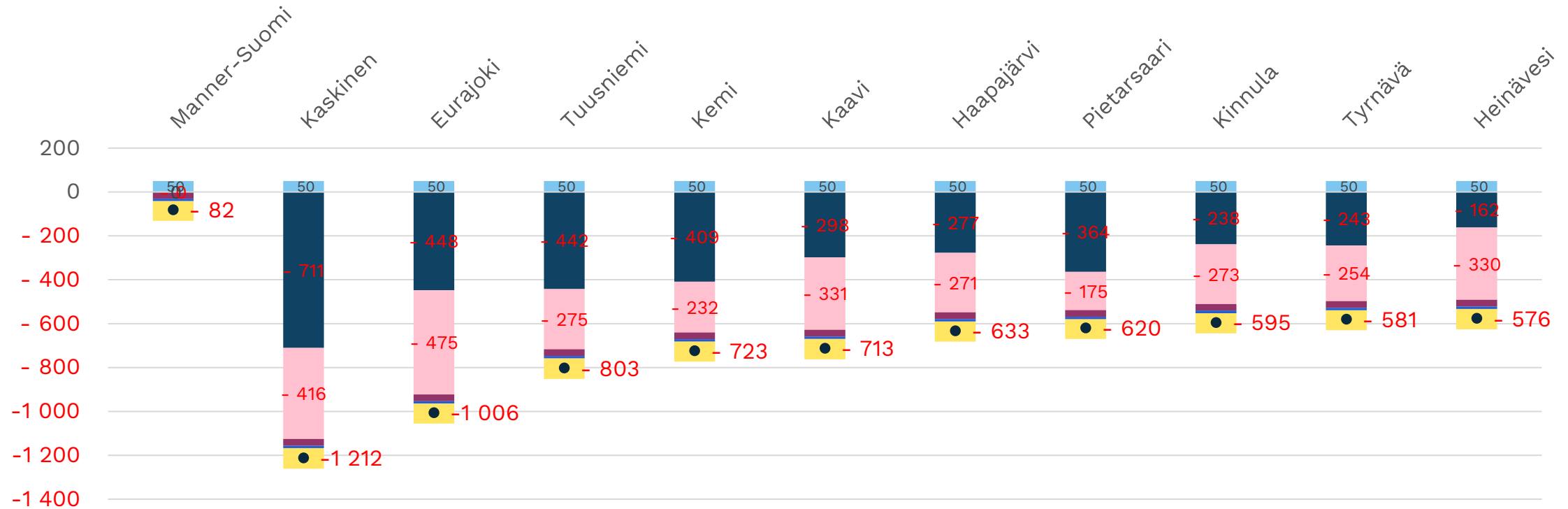
Sote-erät plussalla top 50, €/as. 2025

Sote-erät pakkasella top 50, €/as. 2025

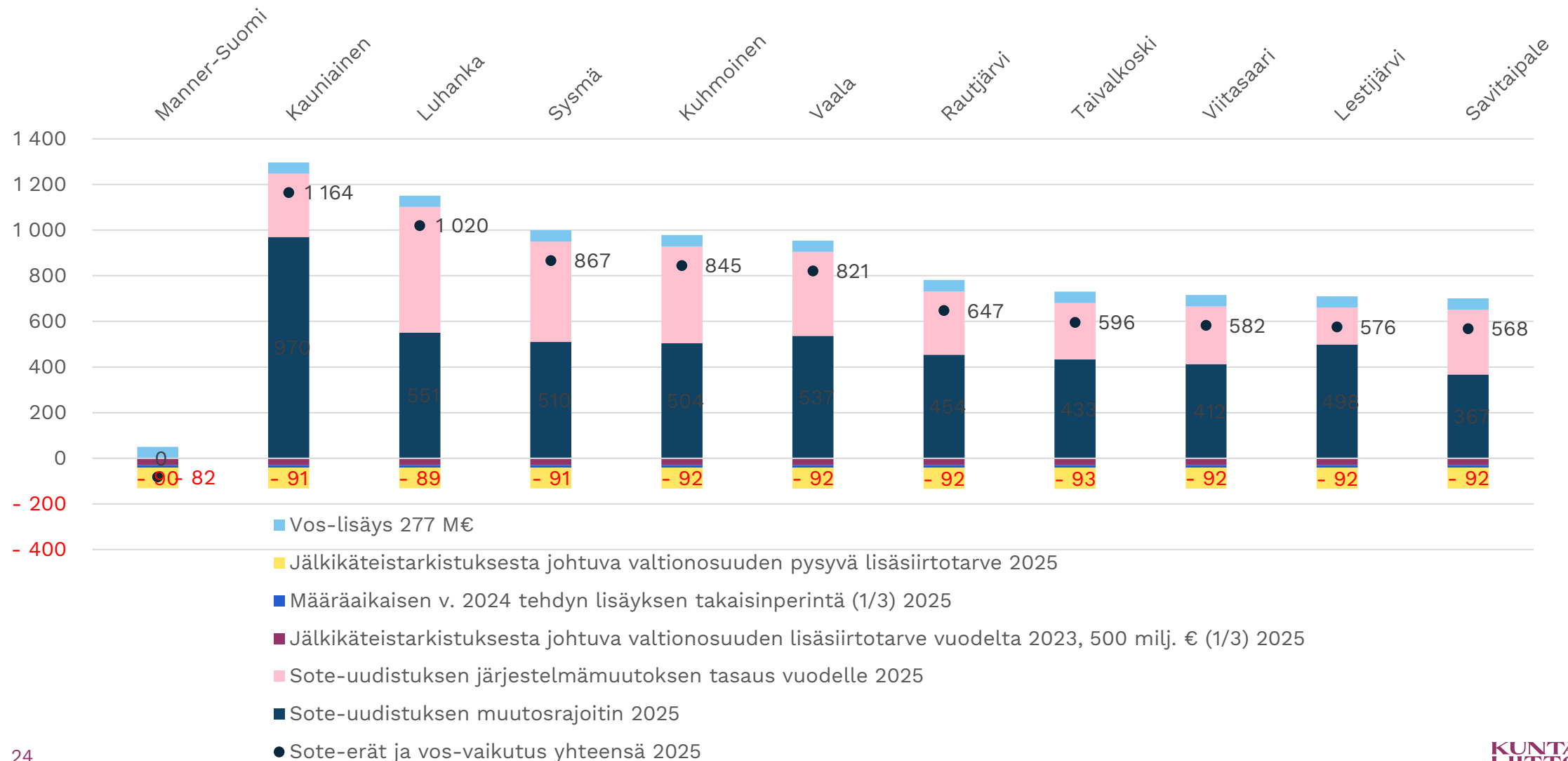

Sote-erät leikkaavat eniten €/as. – 10 kärki

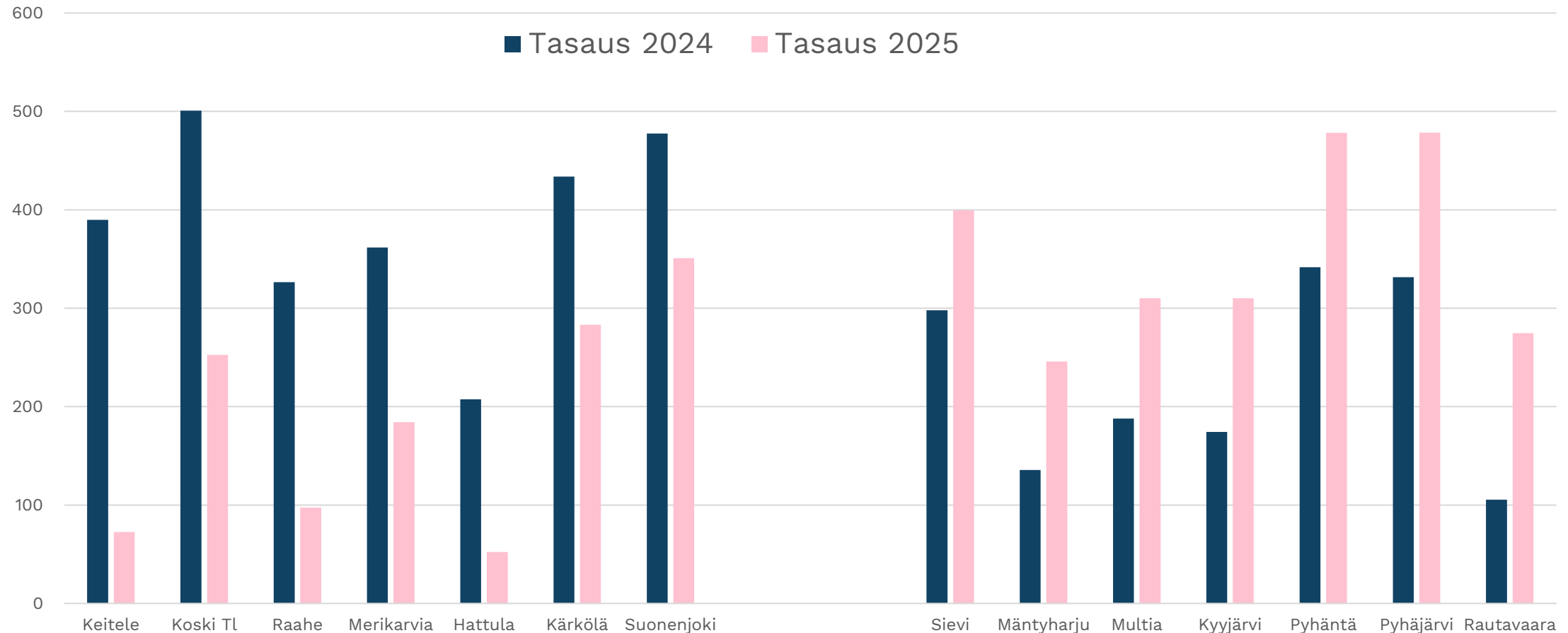

- Vos-lisäys 277 M€
- Jälkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden pysyvä lisäsiirtotarve 2025
- Määräaikaisen v. 2024 tehdyn lisäyksen takaisinperintä (1/3) 2025
- Jälkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden lisäsiirtotarve vuodelta 2023, 500 milj. € (1/3) 2025
- Sote-uudistuksen järjestelmämuutoksen tasaus vuodelle 2025
- Sote-uudistuksen muutosrajoitin 2025
- Sote-erät ja vos-vaikutus yhteensä 2025

Sote-erät tuottavat eniten – 10 kärki

Suurimmat tasauksen muutokset parempaan ja huonompaan – kunnat, joissa muutos yli 100 €/as.

Yhteystiedot

Erityisasiantuntija Olli Riikonen (valtiosuusasiat)

olli.riikonen@kuntaliitto.fi

Puh. 050 477 5619

www.kuntaliitto.fi